

De Oude Beker



Emirates Team New Zealand vliegt over het water nabij Auckland tijdens de prestigieuze America's Cup. De zeilboten halen snelheden van meer dan 90 kilometer per uur. © AFP

Rond deze tijd wordt voor de 36ste keer in de geschiedenis om een heel belangrijke sporttrofee gestreden en het is niet de Crocky Cup. De strijd gaat dit jaar tussen Italië en Nieuw-Zeeland en er is geen fiets of geen bal in het spel. Zelfs geen ovaal bal, normaal een no-brainer voor Nieuw-Zeeland. De beker - in de wandelgangen de Auld Mug of Oude Beker - is in het leven geroepen door de Britten maar die hebben hem zelf nog nooit gewonnen. De wedstrijd is na de antieke Olympische Spelen de oudste sportcompetitie. In geen enkele andere sport wordt zoveel geld geïnvesteerd voor een wedstrijd van een week.

Exact 170 jaar geleden vonden de Britse en Amerikaanse vloot het tijd om uit te maken wie nu de snelste schoener had. Er werd rond het eiland Wight gezeild. De America won, een Amerikaanse boot dus. De trofee, die aanvankelijk de Royal Yacht Squadron £100 Cup heette, werd prompt omgedoopt tot America's Cup en werd geschonken aan de New York Yacht Club. Bij die schenking hoorde een afspraak, waardoor de beker elke vier jaar de inzet zou zijn van een nieuwe zeilcompetitie tussen de winnaar van de laatste editie en de winnaar van een competitie onder uitdagers.

Meer dan een eeuw bleef de America's Cup in het bezit van de New York Yacht Club. Tot in 1983 een Australische boot van een zeilclub uit Perth de 132 jaar lange hegemonie van de Amerikanen doorbrak. Daarna wonnen Amerikanen uit San Diego weer drie edities, om dan twee keer de Nieuw-Zeelanders (voor het eerst en niet voor het laatst) en twee keer zowaar Zwitsers te zien winnen.

Dat Zwitsers succes geldt als het meest extreme voorbeeld van maakbaarheid van sport-succes. Het begon met een rijke Italiaans-Zwitserse CEO van een Zwitsers farmabedrijf die graag zeilde. Ernesto Bertarelli had zin in een time-out en investeerde in een challengerboot voor wat toen al de meest veeleisende - van de portemonnee en van de medewerkers - zeilcompetitie ter wereld was.

Hij zou zelf stuurman spelen op zijn Alinghi en werd voor gek versleten. Tot hij met zijn human resources uitpakte: bij de vorige winnaar Team New Zealand haalde hij onder meer schipper Russell Coutts en tacticus Brad Butterworth weg. Alinghi won overtuigend de voorcompetitie. Bertarelli deed daarna nog beter: met maar één Zwitser aan boord (hij-

zelf) en een halve Nieuw-Zeelandse bemanning ging hij in Auckland de Nieuw-Zeelanders uitdagen. 0-5 werd het in Auckland, de eerste Europese overwinning ooit. De kiwi's in rouw.

Daarna kreeg Bertarelli de opdracht de volgende editie te organiseren in een oceaan of zee naar keuze palend aan zijn land. Probleempje: Zwitserland had alleen het Meer van Genève om op te varen en dat was niet groot genoeg. Alinghi koos voor Valencia en daar werd het 5-2 winst. Waarna de Amerikanen van Oracle twee keer wonnen en vervolgens de Nieuw-Zeelanders, waardoor de huidige America's Cup in de Baai van Hauraki bij Auckland wordt betwist tussen enerzijds de Royal New Zealand Yacht Squadron met als boot Emirates New Zealand en anderzijds de Luna Rossa Prada Pirelli, die namens de Circolo della Vela Sicilia in de voorcompetitie komaf maakten met Team Ineos.

De Italiaanse uitdager kreeg het gedaan van de Nieuw-Zeelanders dat reglementen werden aangepast. Er zou niet langer met meerrompige boten worden gevaren, de multihulls, maar met een boot met één romp en met hydrofoils of draagvleugels. Het resultaat is een en al spektakel. Toen in de voorcompetitie veel wind stond, werd geregeld de grens van 50 knopen of 92 kilometer per uur gehaald. Op volle snelheid raken de boten of hun draagvleugels nauwelijks water.

Na drie van de vier dagen waarin kon worden gezeild, was de stand 3-3. Zondag ging de mist in door gebrek aan wind. Wie het eerst zeven races wint, neemt de America's Cup mee naar huis.

Wat het afgelopen nacht is geworden, zult u moeten volgen op de website. Daar zijn ook beelden terug te zien, een aanrader. *Match racing* tussen dat soort boten is als een stratenrace tussen twee F1-bolides, maar dan met de mekaniekers en ingenieurs mee in de auto/boot. Het is een bijzonder agressieve manier van zeilen tegen de hoogste snelheden ooit gemeten en met een bemanning die getooid met helmen op de millimeter en de seconde de beslissingen van skipper en stuurman moet uitvoeren.

Pikant detail: bij de Italianen is Jimmy Spithill de *man in charge*. Spithill won al twee keer van Team New Zealand, telkens in dienst van de Amerikanen. En om het drama compleet te maken: Spithill is Australiër. Een aussie die komt winnen in Nieuw-Zeelandse wateren, dat zou de ultieme nachtmerrie zijn voor de kiwi's.

In geen enkele andere sport wordt zoveel geld geïnvesteerd voor een wedstrijd van een week